

Załącznik
do Uchwały Nr XLIII/315/22
Rady Gminy Włocławek
z dnia 11 lutego 2022 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2022 – 2024**

I. WSTĘP

Rodzina stwarza warunki do zaspokojenia różnorodnych potrzeb psychicznych i społecznych swoich członków, a zwłaszcza dzieci. Zaspokaja zwłaszcza potrzebę przynależności uczuciowej, bezpieczeństwa, stabilizacji. Jest modelem społeczeństwa, wprowadza w świat kultury i przygotowuje do udziału we właściwej egzystencji. Rodzina jest to system, który należy rozpatrywać całościowo. Jest również pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, dlatego bardzo ważne jest zachowanie poprawnych relacji między członkami. Człowiek potrzebuje rodziny w każdym momencie swojego życia. Potrzebuje jej jednak w różnym zakresie, zależnie od swego wieku. Małe dziecko oczekuje opieki i czułości, człowiek dorosły – kręgu ludzi przyjaznych, życzliwych, oddanych, z którymi może dzielić radość i kłopoty, człowiek stary – opieki, pomocy, świadomości, że nie jest on sam, i że komuś jest jeszcze potrzebny. W czasie przemian społeczno-ekonomicznych nadany jest nowy sens czynnikom warunkującym życie polskich rodzin. Rodziny dotykają problemy, których nie są w stanie samodzielnie pokonać. Właściwe funkcjonowanie człowieka, jego rozwój emocjonalny, społeczny zależy głównie od zaspokojenia podstawowych potrzeb, jednakże zaspokojenie potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, akceptacji i miłości ma również duży wpływ. Zaspokojenie tych potrzeb powinno znaleźć swój obraz w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, bowiem zadaniem rodziny jest wprowadzenie dziecka w życie społeczne, kulturalne, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do pełnienia ról społecznych. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci wychowujących się w rodzinach mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób i instytucji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Najczęściej ucierpią na tym dzieci. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu.

Głównym założeniem programu jest tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu

rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form pieczy zastępczej.

II. Podstawa prawna działań

Realizacja programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się na niżej wymienionych aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z 2021 poz.159, poz.1006, 1981, 2270, 2328);
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1 i 66);
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz.1249);
- 4) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022r. poz. 24);
- 5) ustawie z dnia z 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, poz. 1834).

Podstawa prawna opracowania programu:

art. 176 pkt. 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. Diagnoza

Na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Włocławek wg stanu na dzień 31 grudnia 2021r. dokonano diagnozy w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczej, z której wynika, że bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych występuje w 114 rodzinach (364 osoby w tych rodzinach). Rodziny nie radzą sobie z obowiązkami dnia codziennego, często nie potrafią zadbać o ważne sprawy, zabezpieczyć niejednokrotnie potrzeb swoich dzieci. Jednakże przy udzielanej pomocy i wsparciu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, wytężonej pracy pracowników Placówek Oświatowych, rodziny te w miarę możliwości i posiadanej wiedzy wywiązują się ze swoich obowiązków rodzicielskich. Istnieje jednak zawsze ryzyko wystąpienia problemów w rodzinie, prowadzących do niepożądanych zjawisk jak np. alkoholizmu, ciężkiej choroby, co w efekcie mogłoby powodować zaniedbania

opiekuńczo-wychowawcze.

Problemem z jakim borykają się mieszkańcy Gminy Włocławek jest bezrobocie. Wg stanu na dzień 31.12.2021 zarejestrowanych jest 410 osób bezrobotnych, z czego 63 osoby pobierały zasiłek dla bezrobotnych. W powiecie ziemskim włocławskim bezrobocie wynosiło w 2021 roku 15,7%. Pozostawanie bez pracy powoduje ubożenie rodzin i bardzo często jest przyczyną dysfunkcji (alkoholizm, przemoc, poczucie bezsilności).

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspokajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny- są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

- 1) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
- 2) występuje problem wykorzystywania seksualnego, czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- 3) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- 4) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
- 5) występuje przewlekła choroba a osoba chora wina stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi,

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione "same sobie" podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we Włocławku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są różnorodnymi dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Problem przemocy dotyka rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Włocławek, niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Dlatego tak trudne jest podejmowanie działań mających na celu zdiagnozowanie problemu, jak również tych, które mają na celu zatrzymanie przemocy. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji zadań jest brak współpracy rodzin w zakresie przewycięzania kryzysu, a także problem uzależnienia od alkoholu. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Włocławek. To na spotkaniach grupy roboczej przedstawiciele: Policji, oświaty, ośrodka pomocy, ochrony zdrowia wspólnie z osobą, która jest dotknięta przemocą w rodzinie opracowują indywidualny plan pomocy. Działania podejmowane są także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny Gminy Włocławek został powołany przez Wójta Gminy Włocławek.

Do jego głównych celów należy:

- 1) budowanie lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami ustawy;
- 2) zsynchronizowanie i wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny nakładają na kadrę pomocy społecznej stosowania pracy socjalnej ukierunkowanej na zmiany negatywnych zachowań i poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek partycypowania w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej. Wydatki kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50%

w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

IV. Adresaci programu

Program adresowany będzie do rodzin z dziećmi z terenu Gminy Włocławek odczuwających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego, rodziny dotknięte przemocą, z problemem alkoholizmu, zagrożone ubóstwem.

V. Cele Programu

Cel strategiczny programu:

Stworzenie i rozwój systemu wsparcia dla rodzin mających problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe programu

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- 1) wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności;
- 2) pracę socjalną polegającą na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich; zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym;
- 3) konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny;
- 4) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak i rodzinie , w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu , które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- 5) umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- 6) szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie;
- 7) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny;

2. Podjęcie działań profilaktycznych zmierzających do wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej w rodzinach przeżywających trudności wychowawcze.

Działania :

- 1) systematyczne diagnozowanie warunków życia rodzin oraz ich potrzeb i oczekiwań;
- 2) umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- 3) pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych poprzez wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych służących rozwojowi rodziny;

3. Wsparcie rodzin poprzez działania instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny

Działania :

- 1) zatrudnienie asystenta rodziny;
- 2) tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- 3) organizacja i prowadzenie świetlic opiekuńczo-wychowawczych w placówkach oraz świetlicach wiejskich;
- 4) zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 5) zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji dożywiania w szkole, oraz pomoc w przygotowaniu dzieci do szkoły (zakup podręczników, materiałów szkolnych, strojów sportowych itp.).
- 6) organizowanie dzieciom wypoczynku podczas wakacji i ferii (finansowanie półkolonii organizowanych na terenie Szkół Podstawowych dofinansowanie obozów i kolonii).

VI. Oczekiwane rezultaty programu:

1. Podniesienie świadomości rodzin w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.
2. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny poprzez działanie asystenta rodziny, oraz rodzin wspierających.
3. Pozostawianie dziecka w rodzinie biologicznej.
4. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom biologicznym aby mogły właściwie pełnić funkcje opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci.
5. Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
6. Integracja rodziny.

VII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

1. Zatrudnienie zgodnie z ustawą asystenta rodziny i zapewnienie możliwości podnoszenia kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach i ich finansowanie.
2. Kierowanie asystenta do pracy z rodziną oraz przygotowanie planu pracy z rodziną i jego realizacja.
3. Współpraca ze specjalistami w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
4. Objęcie wsparciem rodzin dotkniętych przemocą, problemem alkoholowym- współpraca między innymi z Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
5. Zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie ustalenia działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej.
7. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny (festyny, spotkania z ciekawymi ludźmi).
8. Wsparcie rodzin mających trudną sytuację finansową - z systemu zabezpieczenia socjalnego.

VIII. Realizator programu

Program realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włocławku przy współpracy z:

- Urzędem Gminy Włocławek,
- placówkami oświatowymi,
- Komendą Miejską Policji,
- Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Włocławek,
- Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- kuratorami sądowymi,
- ośrodkami zdrowia obsługujące osoby z terenu Gminy Włocławek,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku.

IX. Finansowanie działań w zakresie realizacji programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we Włocławku realizuje zadania związane z zaspokojeniem potrzeb ze środków z budżetu Gminy i budżetu Państwa,

2. Źródła finansowania zadań związanych ze wspieraniem rodziny określi uchwała budżetowa.

X. Postanowienia końcowe

1. Opracowany program jest dokumentem, który może podlegać okresowym weryfikacjom i modyfikacjom w niezbędnym zakresie, dostosowanym do zmieniających się przepisów prawa.
2. Sprawozdanie z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby, będą przekładane Radzie Gminy Włocławek każdego roku do dnia 31 marca.